

SCENARIUSZ LEKCJI

SUAZI

SZANUJ DRUGIEGO CZŁOWIEKA
I JEGO PRAWO DO WOLNOŚCI

SUAZI

Maleńkie państwo na końcu świata

Suazi to kraj o powierzchni trochę ponad 17 tys. km², czyli mniej więcej wielkości województwa podkarpackiego, zamieszany przez około 1,5 mln ludzi. Leży w Afryce południowej i graniczy z Mozambikiem oraz Republiką Południowej Afryki. Jego stolicą jest Mbabane, a siedziba parlamentu i króla znajduje się w Lobambie.

Kraj ten charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem krajobrazów. Przy granicy z Mozambikiem rozciągają się góry, na wschodzie – równinne sawanny, a lasy deszczowe z różnorodną roślinnością porastają północny zachód kraju. Występuje tu klimat zwrotnikowy wilgotny z dwiema porami deszczowymi: od marca do kwietnia oraz od września do października.

Monarchia absolutna – szansa czy zagrożenie?

Suazi jest obecnie jednym z nielicznych krajów na świecie, w których nadal panuje monarchia absolutna. Głową państwa jest otaczany wielkim kultem król Mswati III, który panuje od 1986 roku.

Z założenia monarchia wiąże się z tradycją, stabilizacją, odpowiedzialnością za swój naród i powagą pełnionego urzędu. Jednak taki system pozwala królowi na życie ponad stan, wydawanie pieniędzy z kasy państwowej, dbanie tylko o siebie i swoich bliskich. Król jest głową państwa i może zmienić prawo, a nawet nazwę swego kraju na Królestwo eSwatini, czyli ziemię Suazi, co uczynił na 50-lecie istnienia państwa.

Chociaż większość mieszkańców jest chrześcijanami różnych wyznań, to nadal praktykowane jest tu wielożenstwo. Poligamia jest wpisana w tradycję. Obecny król ma 15 żon,

choć trzy z nich uciekły. Jego ojciec, który zmarł w wieku 82 lat, miał 70 żon i ponad 200 dzieci.

Suazi ma wielki potencjał turystyczny, niestety nie jest on prawie w ogóle wykorzystywany. Większość mieszkańców kraju żyje poniżej progu ubóstwa, a co drugi zdolny do pracy człowiek jest bezrobotny.

Magia tradycji a żony króla

Co roku w sierpniu lub na początku września w Suazi odbywa się tradycyjny taniec trzciny. Młode dziewczyny z każdego

zakątka tego kraju przybywają na stadion i składają w hołdzie królowej matce świeżo ściętą trzinę. Niektóre dziewczynki mają tylko kilka lat i często nie rozumieją, po co tu są i dlaczego to robią.

Najważniejszym momentem uroczystości jest taniec króla, który wita się z każdą grupą i wypatruje kandydatki na nową żonę. Wiele tancerek marzy, aby zostać jego żoną i przygotowuje się na to święto cały rok, widząc w tym szansę na lepsze życie. Kobiety są podporządkowane mężczyznom i nie mają prawa własności. Bez ich zgody nie mogą mieć paszportu, podpisać umowy czy założyć konta w banku.

Jak szerzyć świadomość zdrowotną?

Według COSPE, włoskiej organizacji działającej na terenie Suazi, jest tu najwyższy na świecie odsetek nosicieli wirusa HIV i chorych na AIDS – problem dotyczy ponad jednej trzeciej społeczeństwa. Często bardzo młode dziewczyny wychodzą za mąż i muszą dzielić się swoim mężem z innymi żonami. Są narażone na zakażenie i rozwój choroby, gdyż boją się przyjmować leki, aby nie być prześladowane i napiętnowane.

Czas trwania
45 minut

TEMAT

Szanuj drugiego człowieka i jego prawo do wolności

Wydrukuj materiały z załączonej płyty. Przygotuj projekcję fragmentów filmu zamieszczonych na płycie. Przed zajęciami zapoznaj się z całym odcinkiem dostępnym na stronie www.kulczykfoundation.org.pl.

DLACZEGO WARTO PORUSZYĆ TEN TEMAT

„Człowiek ma prawo i obowiązek mieć siebie. Tylko ten, kto ma siebie, może być sobą” – to słowa księdza Józefa Tischnera tłumaczące sens tego, czym jest prawo do bycia wolnym człowiekiem. Człowiek jest wolny – „ma siebie” – może wyrażać swoją wolę wówczas, gdy ma możliwość dokonywania wyborów, może działać zgodnie z wewnętrznym przekonaniem, realizować swoje potrzeby. Każdy człowiek ma prawo do wolności określone w takich dokumentach, jak: Karta Narodów Zjednoczonych (1945 r.), Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (1948 r.), Międzynarodowe Pakty Praw Człowieka obejmujące Międzynarodowy Pakt Praw Obywatelskich i Politycznych oraz Międzynarodowy Pakt Praw Gospodarczych, Socjalnych i Kulturalnych (1966 r.), a także innych, np. przyjętych przez Radę Europy czy Unię Europejską. Jednak wolność jednego człowieka nie może naruszać prawa do wolności innej jednostki, ponieważ ludzie są równi wobec prawa. Już uchwalona 26 sierpnia 1789 roku Deklaracja Praw Człowieka i Obywatela w artykule IV głosi, że „wolność polega na tym, że wolno każdemu czynić wszystko, co tylko nie jest ze szkodą drugiego, korzystanie zatem z przyrodzonych praw każdego człowieka nie napotyka innych granic, jak te, które zapewniają korzystanie z tych samych praw innym członkom społeczeństwa. Granice te mogą być zakreślone tylko drogą ustawy”. Można więc powiedzieć, że moja wolność kończy się tam, gdzie zaczyna się prawo do wolności

Zagadnienie

Cele

Wprowadzenie

drugiego człowieka. Co w pewnym uproszczeniu oznacza, że szanujemy wzajemnie swoje prawa do kierowania się własną wolą, potrzebami i preferencjami. Lekcja o szacunku dla drugiego człowieka oraz jego niezbywalnym prawie do wolności inspirowana historią suazyjskich kobiet to nasza propozycja dla uczniów i nauczycieli.

CĘŁĘ ZAJĘĆ

Może uda się zrobić z uczniami jeden krok, może dwa, a może aż trzy. Zawsze będzie to Wasz wspólny sukces – Twój i Twoich uczniów!

Krok 1 – WIEM: Uczeń wie, że należy szanować prawo do wolności każdego człowieka.

Krok 2 – CZUJĘ: Uczeń zdaje sobie sprawę z tego, jak czują się ludzie, którym odbiera się lub ogranicza prawo do wolności.

Krok 3 – POMAGAM: Uczeń deklaruje gotowość przestrzegania prawa do wolności kolegów i koleżanek z klasy.

WPROWADZENIE DO ZAJĘĆ

Zapytaj, co według uczniów oznacza pojęcie „wolność”. Spróbujcie wspólnie sformułować jego definicję. Zapiszcie ją na tablicy.

Wskazówka:

Możecie uzupełnić stworzoną przez was definicję, korzystając ze „Słownika Języka Polskiego” PWN.

Wolność¹

1. niezależność jednego państwa od innych państw w sprawach wewnętrznych i stosunkach zewnętrznych;
2. możliwość podejmowania decyzji zgodnie z własną wolą;
3. życie poza więzieniem, zamknięciem;
4. prawa obywateli wyznaczone przez dobro powszechne, interes narodowy i porządek prawny.

Wolność osobista – prawo do swobodnego przenoszenia się z miejsca na miejsce i prawo do niepodlegania uwięzieniu bez wyroku sądu.

Wolność słowa – prawo do swobodnego wypowiadania swoich myśli.

Wolność sumienia – prawo do swobodnego wyboru przekonań, poglądów, wyznawanej religii itp.

W komentarzu możesz zwrócić uwagę, że mówiąc o wolności, często używamy synonimów:

- swoboda – nieskrępowanie, dobrowolność;
- wyzwolenie – oswobodzenie, uwolnienie, ale także usamodzielnienie, emancypacja, równouprawnienie, uniezależnienie;
- niezależność – niezawisłość, suwerenność, samostanowienie, autonomia, niepodległość, samowystarczalność.

Podsumowując rozmowę, możesz również przywołać wybrane artykuły Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka ONZ.

Artykuł 1.

Wszyscy ludzie rodzą się wolni i równi pod względem swej godności i swych praw. Są oni obdarzeni rozumem i sumieniem i powinni postępować wobec innych w duchu braterstwa.

Artykuł 3.

Każdy człowiek ma prawo do życia, wolności i bezpieczeństwa swej osoby.

¹ Słownik języka polskiego, <https://sjp.pwn.pl>.

Artykuł 7.

Wszyscy są równi wobec prawa i mają prawo, bez jakiegokolwiek różnicy, do jednakowej ochrony prawnej. Wszyscy mają prawo do jednakowej ochrony przed jakąkolwiek dyskryminacją, będącą pogwałceniem niniejszej Deklaracji, i przed jakimkolwiek narażeniem na taką dyskryminację.

Artykuł 12.

Nie wolno ingerować samowolnie w czyjekolwiek życie prywatne, rodzinne, domowe, ani w jego korespondencję, ani też uwłaczać jego honorowi lub dobremu imieniu. Każdy człowiek ma prawo do ochrony prawnej przeciwko takiej ingerencji lub uwłaczaniu.

Spróbujcie wspólnie zastanowić się nad znaczeniem tych artykułów.

ZADANIE

Symbole wolności

Zaproponuj uczniom, aby odwołując się do tego, co już zostało powiedziane, stworzyli własny symbol wolności. Możesz włączyć muzykę, która będzie inspirowała ich do twórczego działania. Po zakończeniu pracy przez uczniów poproś ochotników, aby krótko opowiedzieli o swoich pracach. Postaraj się zapewnić uczniom tyle czasu, aby każdy mógł się wypowiedzieć. Wykonane prace powieście w widocznym miejscu sali.

Wskazówka:

W podsumowaniu zwróć uwagę na te wypowiedzi uczniów, które łączą prawo do wolności z prawem do szacunku, bycia szanowanym. Jeżeli z wypowiedzi uczniów nie wynika takie powiązanie, podkreśl, że „człowiek wolny to człowiek, którego decyzje, wybory, czyny są i powinny być szanowane przez innych. Każdy człowiek ma prawo do wolności i szacunku”.

ZAPOWIEDŹ PROJEKCJI FILMU

Zaproś uczniów do wspólnego obejrzenia przygotowanego materiału. Wyjaśnij, że bohaterkami filmu są suazyjskie kobiety.

PROJEKCJA FILMU

REFLEKSJA PO FILMIE

Po projekcji zastanówcie się wspólnie:

- Jakie zachowania przedstawione w reportażu wskazują na przekraczanie praw innych ludzi i brak szacunku dla nich?
- Jak czują się osoby, których prawo do wolności i szacunku jest łamane?

Młode dziewczęta biorą udział w Tańcu Trzciny.

Zadanie

Film
– zapowiedź,
projekcja
i refleksja

Podsumowanie

Wskazówka:

W komentarzu podsumowującym zaznacz, że pozbawienie człowieka prawa do wolności lub jego ograniczenie wywołuje wiele negatywnych uczuć: złość, żal, poczucie bezradności, braku możliwości decydowania o swoim życiu, zniechęcenie itp. Są to uczucia niekorzystnie determinujące jego funkcjonowanie.

Następnie zapytaj uczniów:

- Dlaczego znajomość własnych praw jest ważna?
- Co można zrobić, gdy zna się własne prawa?
- W jaki sposób można ich bronić?

Wskazówka:

W komentarzu podsumowującym rozmowę podkreśl, że znajomość własnych praw pozwala nam na ich świadome egzekwowanie. Wiedząc, w jaki sposób traktować innych i jak nie naruszać ich granic, okazujemy im szacunek.

PODSUMOWANIE ZAJĘĆ

Poprowadź uczniów przez następujące etapy:

1. Uświadomienie im wiedzy na temat sytuacji drugiego człowieka (**WIEM**);
2. Zwrócenie uwagi na rolę emocjonalnego rozumienia czyjegoś problemu i utożsamiania się z tą osobą (**CZUJĘ**);
3. Podjęcie decyzji o aktywnej pomocy (**POMAGAM**).

WIEM:

Wyjaśnij uczniom, że każdy człowiek ma prawo do wolności i do tego, by szanowano jego wolę. Podkreśl, że prawo do wolności jest niezbywalne, co oznacza, że nie można go nikomu odstąpić, nie można zaniechać jego przestrzegania.

CZUJĘ:

Podkreśl, co czują osoby, które pozbawia się prawa do wolności. Zaznacz, że są to uczucia negatywne, destrukcyjne dla człowieka, blokujące jego możliwości rozwoju.

POMAGAM:

Rozdaj uczniom karteczki. Poproś, aby każdy z nich napisał, w jaki sposób może respektować prawo do wolności kolegów i koleżanek z klasy. Podkreśl, że wolność jednego człowieka nie może naruszać prawa do wolności drugiego człowieka. Zbierz karteczki. Na kolejnej lekcji omów propozycje uczniów. Możecie stworzyć klasowy kodeks regulujący wasze prawa i obowiązki wynikające z szacunku do wolności własnej oraz wolności kolegów i koleżanek.